Geotalouden murroksessa

Riskit ja mahdollisuudet yrityksille

Elinkeinoelämän keskusliitto

Sisällysluettelo

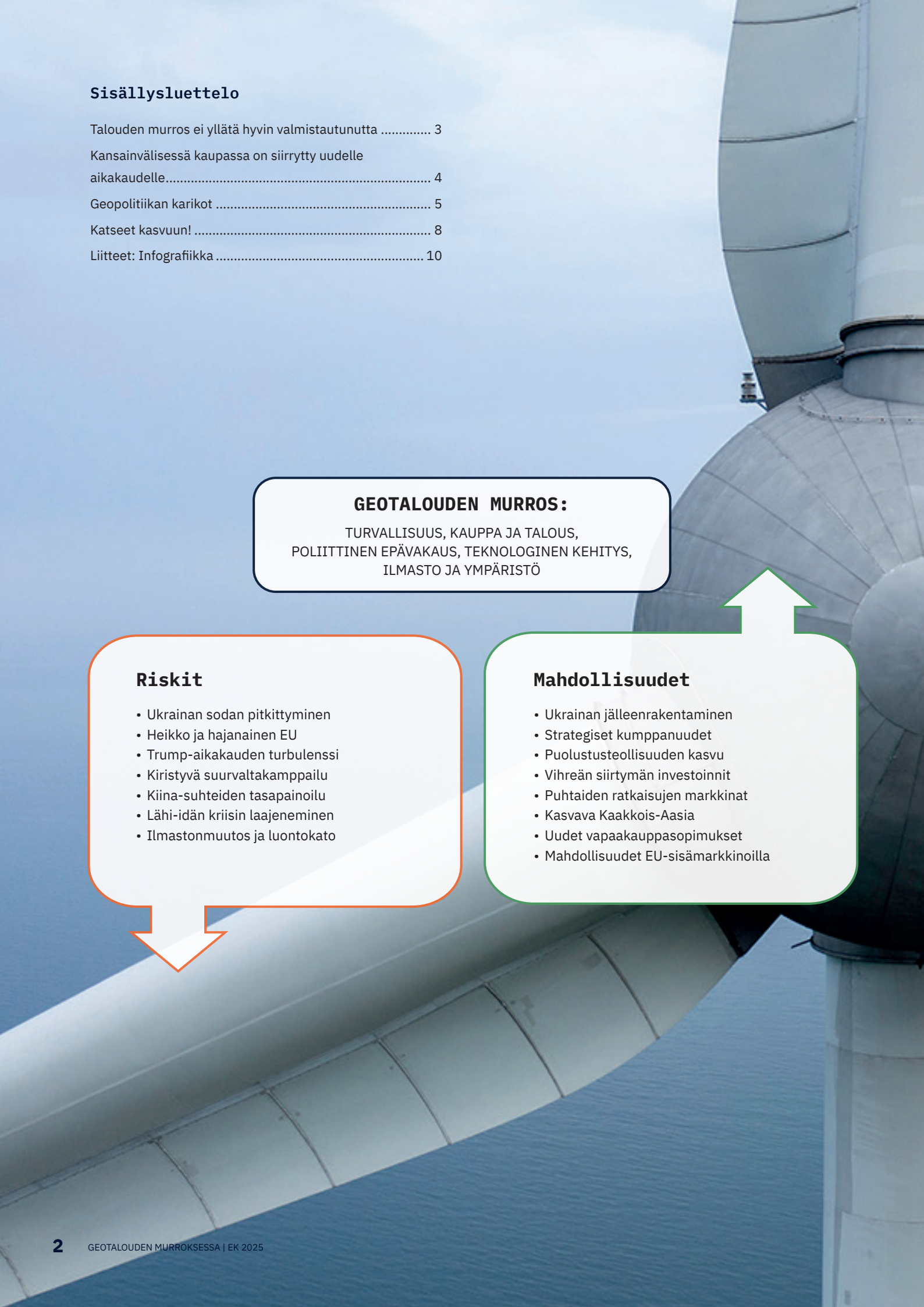
Talouden murros ei yllätä hyvin valmistautunutta 3

Kansainvälisessä kaupassa on siirrytty uudelle aikakaudelle..... 4

Geopolitiikan karikot 5

Katseet kasvuun! 8

Liitteet: Infografiikka 10

GEOTALOUDEN MURROS:

TURVALLISUUS, KAUPPA JA TALOUS,
POLIITTINEN EPÄVAKAUS, TEKNOLOGINEN KEHITYS,
ILMASTO JA YMPÄRISTÖ

Riskit

- Ukrainan sodan pitkittyminen
- Heikko ja hajanainen EU
- Trump-aikakauden turbulenssi
- Kiristyvä suurvaltakamppailu
- Kiina-suhteiden tasapainoilu
- Lähi-idän kriisin laajeneminen
- Ilmastonmuutos ja luontokato

Mahdollisuudet

- Ukrainan jälleenrakentaminen
- Strategiset kumppanuudet
- Puolustusteollisuuden kasvu
- Vihreän siirtymän investoinnit
- Puhtaiden ratkaisujen markkinat
- Kasvava Kaakkois-Aasia
- Uudet vapaakauppasopimukset
- Mahdollisuudet EU-sisämarkkinoilla

Talouden murros ei yllätä hyvin valmistautunutta

Politiikka on palannut rytinällä talouteen, teknologiaan ja kauppaan. Turvallisuus määrittelee poliittisia päätöksiä. Suurvaltajännitteiden johdosta myös markkinat ovat muutoksessa. Globalisaatio vetää hieman henkeä ja lokalisaatio on lievässä nousussa. Epävarmuus ja ennakoimattomuus ovat lisääntyneet. Käynnissä on geotalouden murros, johon liittyy riskejä, mutta myös paljon mahdollisuuksia. Ne pitää vain osata tunnistaa – lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Nopeasti muuttuvan kansainvälisen toimintaympäristön vaikutukset tuntuvat vientiyrityksissämme, mutta koskettavat myös kotimaassa toimivia yrityksiä. Globaali pandemia jo osoitti, kuinka haavoittuvainen tämän päivän yhteiskunta ja yrityselämäkin on, jos globaalit arvoketjut tuotannosta toimituksiin eivät toimi.

Toisaalta koronakokemukset ja Ukrainan sodan vaikutukset ovat osoittaneet yhteiskunnan ja yritysten ketteryyden löytää uusia, vaihtoehtoisia ratkaisuita entisten toimintamallien pettäessä. Toisaalta maailmantalouden megatrendit eivät hetkessä muutu eikä edes presidentti Trump pysäytä talouden digitalisaatiota puhumattakaan siirtymää ilmastoneutraaliksi.

Suomen menestys perustuu julkisen ja yksityisen sektorin tiiviiseen yhteistyöhön. Erityisesti yritysten ketteryys ja pärjääminen epävarmassa kansainvälisessä toimintaympäristössä on koko Suomen elinehto ja hyvinvoinnin tae. Siksi on erittäin tärkeätä, että kilpailukykyiset yrityksemme osaavat luovia maailmantalouden myötä- ja vastatuulissa menestyksellä.

Olennaista on myös, että Suomi kansallisesti ja EU-tasolla yhdessä 27 EU-maan kanssa aidosti keskittyvät vahvistamaan yritystemme globaalia kilpailukykyä järkevillä politiikoilla kaupasta talouteen ja teknologiasta innovaatioihin. Maailman epävarmuudessa on syytä keskittyä ennen kaikkea asioihin, joihin voi itse vaikuttaa.

Me EK:ssa haluamme auttaa yrityksiä pärjäämään geotalouden murroksessa ja markkinoiden epävarmuudessa. Siksi olemme koonneet geopoliittiset riskit ja mahdollisuudet suomalaisyrityksille samaan pakettiin. Toivomme tämän geotalouden tiekartan auttavan erikokoisia yrityksiä eri toimialoilta tunnistamaan riskejä, mutta ennen kaikkea myös mahdollisuuksia.

Tulevaisuuden ennustaminen on mahdotonta, mutta hyvin valmistautuneena voi välttää pahimmat riskit ja tunnistaa mahdollisuudet.

Timo Vuori
Johtaja, kansainvälinen kauppa ja kauppapolitiikka
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

*P.S. Tämän analyysin on ansiokkaasti laatinut EK:n avustava asiantuntija, kauppatieteiden maisteri **Alex Tuominen**, mistä hänelle iso kiitos.*

Kansainvälisessä kaupassa on siirrytty uudelle aikakaudelle

Suomalaisyritysten toimintaan vaikuttava geopoliittinen ympäristö elää vuonna 2025 voimakkaassa murroksessa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on kriittisessä vaiheessa mahdollisten tulitaukoneuvotteluiden sekä maan jälleenrakentamisen käynnistymisen osalta. Ukrainan kannalta hyväksyttävän ratkaisun saavuttamisella on merkittävä vaikutus koko Euroopan turvallisuuteen ja toimintaympäristön vakauteen.

Donald Trump aloitti tammikuussa toisen presidenttikautensa, jonka myötä suurvaltakamppailun kiristyminen, kauppakonfliktien riskien kasvu ja poliittinen epävakaus voivat nousta keskeisiksi haasteiksi. Turbulenssia on luvassa, ja vaikeasti ennakoitavat tilanteet vaikuttavat yritysten toimintaympäristöön yhä voimakkaammin sekä tihenevään tahtiin.

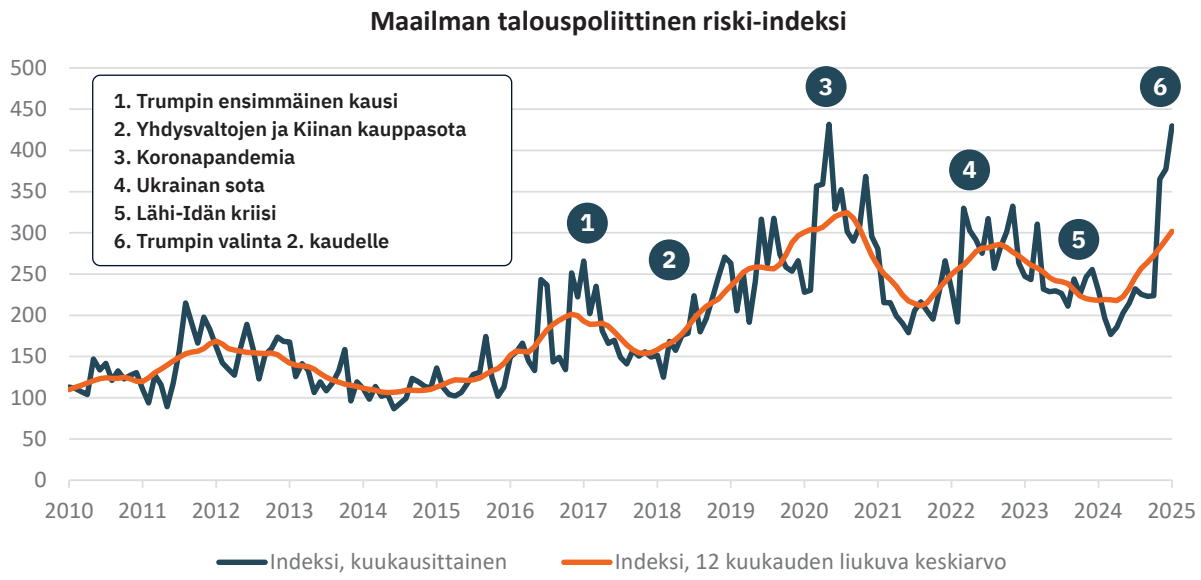
Euroopan unioni kamppailee vaisun talouskehityksen sekä heikon kilpailukyvyn kanssa, missä epävarmuutta lisäävät suurien talouksien poliittiset kriisit sekä jäsenmaiden erimielisyydet päätöksenteossa. Tämä vaikeuttaa EU:n reagointia akuutteihin talous- sekä turvallisuusuhkiin, jotka korostuvat lisääntyneen geopoliittisen epävarmuuden aikana. Johtajuutta ja yhtenäisyyttä kaivataan, jotta EU saisi aikaan välttämättömän suunnanmuutoksen kohti vahvempaa talouskasvua.

Suurvaltakamppailu ja geopoliittiset jännitteet kiihdyttävät kilpailua niukkenevista luonnonvaroista, energiasta ja kriittisistä resursseista. Ilmastonmuutos ja luontokato vauhdittaa tätä kehitystä, tuoden talouksille ja yrityksille yhä näkyvämpiä fyysisiä- sekä ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyviä transitioriskejä.

Geopoliittisilla muutostekijöillä on merkittäviä vaikutuksia suomalaisyritysten toimintaympäristöön toimitusketjujen häiriöiden, kaupanesteiden lisääntymisen, kiihtyvän valtiontukikilpailun sekä makrotalouden häiriöiden osalta.

Kansainvälisessä kaupassa on siirrytty uudelle aikakaudelle, jossa kasvu vaatii yhä vahvempaa reagointi- ja sopeutumiskykyä. Muutosten ymmärtäminen ja seurausten ennakointi auttavat suomalaisyrityksiä hallitsemaan riskit ja hyödyntämään niistä avautuvat kasvumahdollisuudet.

Kuvio 1 — Trumpin valinta Yhdysvaltojen presidentiksi on nostanut globaalia epävarmuutta (Indeksi mittaa talouspolitiikkaan liittyvää sanomalehtien uutisointia pääosin kehittyneissä talouksissa). Lähde: EK & Macrobond

Geopolitiikan karikot

Yritykset kohtaavat geopoliittisia riskejä, jotka liittyvät turvallisuuteen, kauppaan ja talouteen, poliittiseen epävakauteen, teknologiseen kehitykseen sekä ilmastoon ja ympäristöön. Kehityskulkujen toteutumista on vaikea ennustaa, mutta haasteiden tiedostaminen sekä niihin varautuminen voivat paitsi minimoida riskejä myös avata ovia uusille kasvumahdollisuuksille.

1 Ukrainan sodan pitkittyminen

Ukrainan näkökulmasta hyväksyttävä rauha on ratkaisevan tärkeä koko Euroopan turvallisuudelle. Sodan pitkittyminen, laajeneminen tai eskaloituminen lisäisi epävarmuutta, Venäjän aseellisen ja hybridivaikuttamisen uhkaa sekä vaikeuttaisi Ukrainan satojen miljardien eurojen jälleenrakennusta.

Ukrainan sodalla on vaikutuksia koko Euroopan ja Suomen maariskiin sekä liiketoimintaympäristön ennakoitavuuteen. Sodan pitkittyessä Euroopan rooli Ukrainan tukemisen rahoittamisessa voi kasvaa, mikä kiristää EU-maiden julkisia talouksia.

Kiinan tuki Venäjän käymälle hyökkäyssodalle tuo EU:lle haasteita ja voi lisätä painetta mahdollisten pakotteiden asettamiselle Kiinaa kohtaan.

Mahdolliset vaikutukset suomalaisyrityksille:

- Euroopan ja Suomen talouskasvun hidastuminen, investointien väheneminen sekä kysynnän lasku
- Kriittiseen infrastruktuuriin, kuten energiaverkkoihin, kaasuputkiin sekä merikaapeleihin kohdistuvien vaurioiden tai häiriöiden yleistyminen sekä niiden aiheuttamat katkokset yritysten tuotannossa tai sähköisissä järjestelmissä
- Yrityksiin kohdistuvien kyberhyökkäysten lisääntyminen sekä niistä aiheutuvat häiriöt yritysten liiketoiminnassa
- Ukrainan jälleenrakentamismarkkinan supistuminen sekä suomalaisyritysten yhteistyömahdollisuuksien heikentyminen
- Kaupankäynnin esteiden lisääntyminen Kiina-kaupassa ja niiden vaikutukset tuontituotteiden saatavuuteen sekä kustannuksiin

2 Heikko ja hajanainen EU

EU on jäänyt Yhdysvaltojen ja Kiinan talouskehityksen vauhdista (kuvio 2, s. 11). Taustapeilissä Intia kirii kovaa vauhtia. Ukrainan sodan ja yhä konkreettisemman Venäjän uhan lisäksi Euroopan kohtalonkysymyksiä ovat talousuudistukset sekä kilpailukyvyn vahvistaminen, jotta alue voi saavuttaa vahvemman talouskasvun.

Ratkaistavien ongelmien lista on pitkä: investointivaje, teknologiatakamatka, energiasiirtymä, väestörakenteen muutos (kuvio 3, s. 11), Saksan hyytynyt talous, valtiontukikilpailu sekä raskas sääntely (kuvio 4, s. 12).

EU:n reagointikykyä vastata akuutteihin talous- ja turvallisuusuhkiin syö EU:n sisäinen hajaannus, kun sen suuret taloudet ovat sisäpoliittisessa kriisissä ja EU-vastaiset voimat kasvattavat valtaansa eri maissa. Riskinä on, että EU:n johtajuuden puute kaventaa sen vaikutusvaltaa globaalissa päätöksenteossa.

Mahdolliset vaikutukset suomalaisyrityksille:

- EU-markkinoiden kilpailukyvyn elpymättömyys ja kysynnän heikentyminen
- Väestön ikääntyminen ja työvoiman saatavuuden vaikeutuminen
- Eurooppalaisten käytäntöjen ja standardien väheneminen globaaleilla markkinoilla
- Kireän sääntelyn negatiiviset vaikutukset hallinnolliseen taakkaan, raportointirasitteeseen, kustannuksiin, innovaatiotoimintaan sekä kilpailukykyyn
- EU:n valtiotukien valuminen suurimmille jäsenmaille ja siitä aiheutuva suomalaisyritysten kilpailukyvyn heikkeneminen

3 Trump-aikakauden turbulenssi

Yhdysvaltojen ulko- ja kauppapolitiikassa on siirrytty diilinteon ja kasvaneen epävakauden aikakauteen. Trump hakee Yhdysvalloille johtoroolia geopolitiikan kriiseissä samalla kun se irtautuu kansainvälisistä sopimuksista ja kyseenalaistaa kumppanuuksia.

Yhdysvaltojen protektionismi ja kaupanesteiden lisääntyminen heikentävät EU:n, Kiinan sekä kolmansien maiden välisiä suhteita ja aiheuttavat haasteita ulkomaankaupalle (kuvio 5, s. 12). Trumpin tullit johtavat vastatoimiin ja lisäävät täysimittaisen kauppasodan riskiä.

Yhdysvaltojen epävarmat intressit ja tavoitteet Ukrainan, EU:n sekä NATO:n suhteen lisäävät epävarmuutta ja vaikuttavat koko Euroopan tulevaisuuteen.

Mahdolliset vaikutukset suomalaisyrityksille:

- Liiketoimintaympäristön ennakoitavuuden vaikeutuminen ja kaupanesteiden lisääntyminen yritysten ulkomaankaupassa
- Tullien negatiiviset vaikutukset suomalaisten vientituotteiden katteisiin, kysyntään, kilpailukykyyn ja markkinaosuuksiin Yhdysvalloissa
- Tullien mahdolliset vaikutukset inflaatiopaineiden nousuun ja kysynnän heikentymiseen Yhdysvalloissa
- EU:n Yhdysvalloille asettamat mahdolliset vastatullit ja niiden vaikutukset Yhdysvalloista tuotavien tuotteiden hintoihin
- Kiinan globaalit vientirajoitukset vastauksena Yhdysvaltojen tulleille ja niiden negatiiviset vaikutukset suomalaisyritysten Kiina-tuontiin
- Kiinan ylituotannon ohjautuminen EU-markkinoille sekä kolmansiin maihin ja sen kielteiset vaikutukset suomalaisyritysten vientiin sekä markkinaosuuksiin
- EU:n mahdolliset vastatoimet Kiinan ylituotannolle ja niiden aiheuttama yritysten ulkomaankaupan vaikeutuminen Kiinan kanssa
- Yhdysvaltojen vetäytyminen Pariisin ilmastosopimuksesta ja IRA-tukien vähentyminen sekä niiden kielteiset vaikutukset globaaleihin ilmastotoimiin ja puhtaiden ratkaisujen kysyntään
- Ilmasto- ja vastuullisuuslainsäädännön epäyhtenäisyyden lisääntyminen EU:n ja Yhdysvaltojen välillä sekä yritysten lisääntyvät sopeutumisen haasteet eri markkina-alueittain

4 Kiristyvä suurvaltakamppailu

Kamppailu taloudellisesta, teknologisesta ja sotilaallisesta johtajuudesta on viime vuosina syventynyt. Tämä lisää geopoliittista epävarmuutta, synnyttää kauppablokkeja ja jarruttaa maailmankauppaa.

Yhdysvallat pyrkii vähentämään Kiina-riippuvuuksia ja niiden tuomia riskejä pakotteilla, vientirajoituksilla sekä investointivalvonnalla, erityisesti strategisilla ja korkean teknologian aloilla. Kaupankäynnin rajoitteet heikentää vapaakauppaa ja voimistaa globaalien arvoketjujen sekä teknologiamarkkinoiden erkaantumista.

Suurvaltakamppailun myötä EU:n paine mukautua Yhdysvaltojen Kiina-vastaiseen kauppapolitiikkaan voi kasvaa, mikä asettaisi haasteita kauppasuhteille sekä EU:n ilmastotavoitteille, jos puhtaan teknologian ja komponenttien liikkuvuus Kiinasta vaikeutuu.

Mahdolliset vaikutukset suomalaisyrityksille:

- Markkinoille pääsyn rajoittaminen sekä vientikiellot Kiinaan (Yhdysvaltoihin) tuotteissa, joissa yhdysvaltalaista (kiinalaista) teknologiaa tai raaka-aineita
- Yritysten valinta Yhdysvaltojen tai Kiinan markkinoiden välillä sekä siitä johtuva markkinoiden supistuminen
- Yhdysvaltojen pakotteiden ja vientirajoitusten noudattaminen tai pakotelistalle joutuminen
- Yritysten toimitusketjujen hajauttaminen Kiinan ulkopuolelle ja siitä aiheutuva kustannusten nousu
- Yhdysvaltojen vientirajoitusten sekä investointien valvonnan negatiiviset vaikutukset Kiinan kanssa toimivien suomalaisyritysten tuotekehitysprojekteissa sekä investointisuunnitelmissa
- Kiinan ja Yhdysvaltojen turvallisuus- ja tietosuoja-asetusten eriytyminen sekä haasteiden lisääntymien tuotteiden ja palveluiden mukauttamisessa eri markkina-alueittain
- Arvoketjujen erkaantuminen ja blokkiutuminen sekä siitä johtuva raaka-aineiden ja komponenttien saatavuuden häiriöt sekä kustannusten nousu
- Valtiotukikilpailun ja kotimaisuusvaatimusten negatiiviset vaikutukset suomalaisyritysten liiketoimintaan Yhdysvaltojen ja Kiinan markkinoilla

5 Kiina-suhteiden tasapainoilu

Kiina on EU:lle ja Yhdysvalloille tärkeä kauppakumppani. Vaikka Kiinan kasvu on hidastunut, sen markkinoiden merkittävä koko ja liiketoimintaympäristön houkuttelevuus tarjoavat yrityksille merkittäviä mahdollisuuksia eri sektoreittain.

Vastaavasti Kiinan geopoliittiset riskit, kuten suurvaltajännitteet, Taiwan-kysymys, yhteistyö Venäjän kanssa, sääntöjen vastaiset kauppatoimet sekä hallinnon valvonta ja arvaamattomuus, ovat viime vuosina kasvaneet.

Tämä on saanut valtiot ja yritykset arvioimaan uudelleen strategisia riippuvuuksiaan sekä vähentämään Kiinaan liittyviä markkina-, tuotanto- ja vastuullisuusriskejä.

Mahdolliset vaikutukset suomalaisyrityksille:

- Kiinan markkinan heikentyminen, investointien hidastuminen sekä kysynnän lasku
- Kiinan valtiotukien ja WTO:n sääntöjen vastaisten kauppatoimien negatiiviset vaikutukset suomalaisyritysten kilpailukykyyn Kiinassa sekä EU:ssa
- Kiinan hallinnon lisääntyneen valvonnan ja arvaamattoman sääntelyn negatiiviset vaikutukset Kiinassa toimivien suomalaisyritysten liiketoimintaan sekä tuotantoon
- Lisääntyvä paine suomalaisyritysten vetäytymiselle Kiinasta EU:n vastuullisuuslainsäädännön ja Kiinan tuotantoketjujen heikon läpinäkyvyyden seurauksena

6 Lähi-idän kriisin laajeneminen

Israelin ja Hamasin aseleposopimus oli tärkeä askel Lähi-idän kriisin lievittämiseksi, mutta alueella on edelleen paljon epävarmuutta.

Riskinä on, että kestävää rauhaa ei saada aikaan ja sota jatkuu ja laajenee edelleen alueen ulkopuolelle. Tämä vie Yhdysvaltojen huomiota pois Ukrainasta heikentäen sen tukea Ukrainalle.

Sota luo riskejä myös tärkeille toimitusketjuille, kuten Hormuzinsalmelle ja Suezin kanavalle. Tällä on negatiivisia vaikutuksia globaaliin tavarakauppaan ja raakaöljyn toimituksille (kuvio 6, s. 13).

Mahdolliset vaikutukset suomalaisyrityksille:

- Pidemmät toimitusajat sekä korkeammat vakuutus- ja logistiikkakustannukset tavarakaupassa
- Yritysten turvallisuus- sekä riskienhallinta kustannusten kasvaminen
- Häiriöt energian ja raakaöljyn saatavuudessa sekä kustannusten nousu

7 Ilmastonmuutos ja luontokato

Yli puolet maailman BKT:sta on riippuvaista luonnosta ja sen ekosysteemipalveluista, esimerkiksi raaka-aineista.[1] Ilmastonmuutoksen kiihtyminen heikentää luonnon monimuotoisuutta, muuttaa ekosysteemejä ja lisää sään ääri-ilmiöitä (kuvio 7, s. 13).

Nämä vaikutukset aiheuttavat yhteiskunnille ja yrityksille kasvavia fyysisiä ja transitioriskejä, jota liittyvät tarpeeseen sopeutua muutoksiin ja siirtyä ilmastoneutraaleihin toimintatapoihin.

Samalla kilpailu niukkenevista luonnonvaroista, kuten energiasta, kriittisistä mineraaleista, ruoasta ja vedestä kiristyy. Resurssien epätasapaino lisää geopoliittisia jännitteitä ja vaikuttaa globaaleihin tuotanto- ja toimitusketjuihin.

Mahdolliset vaikutukset suomalaisyrityksille:

- Akuutit tai krooniset häiriöt raaka-aineiden saatavuudessa, tuotantoprosesseissa sekä logistiikkaketjujen toiminnassa ja niistä aiheutuvat hintojen vaihtelut
- Arvo- ja toimitusketjujen riskienhallinta- sekä vakuutuskustannusten kasvu
- Kireät EU:n ja kansalliset säätely- ja raportointivaatimukset, lisääntyvä hallinnollinen taakka, vaikeampi lainsäädännön ennakoitavuus sekä niistä aiheutuva kustannusten nousu
- Toimialakohtaisten standardien ja sertifikaattien lisääntyminen ja niistä aiheutuvat kustannukset
- Ympäristövastuun tai regulaation rikkomisesta aiheutuvat oikeudelliset-, maine-, tai sanktioriskit
- Markkinoiden tai teknologioiden kysynnän muutokset ilmastonmuutokseen sopeutumisen vuoksi
- Rahoituksen kiristyminen yrityksissä tai hankkeissa, joilla on negatiivinen vaikutus ilmastonmuutoksen torjuntaan
- Ilmastonmuutokseen liittyvien verojen tai ympäristöperusteisten maksujen lisääntyminen, kuten EU:n päästökauppajärjestelmän johdosta

---

1 PwC. (2023). Managing nature risks: From understanding to action. https://www.pwc.com/gx/en/issues/esg/nature-and-biodiversity/managing-nature-risks-from-understanding-to-action.html

Katseet kasvuun!

Uhka vai sittenkin mahdollisuus? Yritykset, jotka kykenevät mukautumaan muutoksiin ja hyödyntämään uusia toimintaympäristöjä, voivat löytää kasvumahdollisuuksia sekä saavuttaa kilpailuetua geopoliittisista riskeistä huolimatta.

1 Ukrainan jälleenrakentaminen

Ukrainan jälleenrakentaminen tulee olemaan ennennäkemättömän mittava voimainponnistus, joka on toteutettava maan EU-integraatiota tukien. Samalla kyseessä on maailman suurin rakennusprojekti, josta voi tulla Euroopan merkittävimpiä taloudellisia kasvupiikkejä.

Jälleenrakennus on monilta osin jo käynnistynyt. Myös suomalaisyritysten on tärkeää päästä etabloitumaan Ukrainaan ja maan jälleenrakennuksen mukanaan tuomiin investointeihin.

Merkittäviä vientimahdollisuuksia sisältyy mm. seuraaville suomalaisen osaamisen osa-alueille: energia, rakentaminen, insinöörityö ja suunnittelu, telekommunikaatio ja digitalisaatio, koulutus, terveysteknologia, vesi- ja jätehuolto, teollisuuden koneet ja laitteet.

2 Strategiset kumppanuudet

Geopolitiikan kriisivuodet ovat nostaneet kansallisen sekä taloudellisen turvallisuuden uudeksi prioriteetiksi. Valtiot ja yritykset panostavat riskien ja riippuvuuksien hallintaan mm. hajauttamalla arvoketjuja ja tiivistämällä yhteistyötä luotettujen samanmielisten kumppanien kanssa.

Tämä avaa isoja mahdollisuuksia Suomelle. Maamme NATO-jäsenyys sekä asema luotettavana talous- ja turvallisuuskumppanina ovat entistä arvokkaampia kilpailutekijöitä uudessa maailmantilanteessa.

Tästä esimerkkinä voidaan pitää Yhdysvaltojen ja Kanadan kanssa vuonna 2024 allekirjoitettua ICE Pact-yhteistyötä, joka avaa Suomen meriteollisuudelle uusia vientimahdollisuuksia.

3 Puolustusteollisuuden kasvu

Aseellisten konfliktien, kyberhyökkäyksien sekä hybridivaikuttamisen lisääntyminen on kasvattanut globaalia puolustusteollisuuden, tietoturvallisuuden sekä kyberturvallisuuden kysyntää. Myös datan ja tekoälyn soveltaminen kyseisten ratkaisujen osalta kasvaa tulevaisuudessa.

Suomessa on kriittistä teknologiaosaamista muun muassa puolijohteissa, tekoälyssä, ICT:ssä, kyberturvallisuudessa sekä siviili- ja sotilaskäyttöön soveltuvissa kaksikäyttöteknologioissa. Tämä luo suomalaisyrityksille merkittäviä mahdollisuuksia toimia kumppaneina sekä EU-maiden että erityisesti Yhdysvaltojen kanssa.

Samalla panostukset omaan puolustukseen ja turvallisuuteen lisäävät kysyntää kotimaassa sekä tukevat toimintaympäristön vakautta, kasvumahdollisuuksia ja investointien houkuttelevuutta.

4 Vihreän siirtymän investoinnit

Vihreälle siirtymälle on ilmastonmuutoksen ohella monta muutakin ajuria, kuten suurvaltojen teknologiakilpailu, geopolitiikan kriisit ja Venäjän fossiilienergiasta irtikytkeytyminen.

Presidentti Trumpin fossiilipolitiikka ja IRA-tukien mahdollinen päättyminen voivat hidastaa Yhdysvaltain ilmastotoimia mutta toisaalta vahvistaa EU:n kilpailukykyä investointien houkuttelussa. Tämä voi myös parantaa Suomen asemaa puhtaan teollisuuden ja Euroopan edullisimpiin ja puhtaimpiin lukeutuvan sähkön kärkimaana.

EK:n dataikkunan[2] mukaan Suomessa on lähes 290 miljardin euron edestä vihreän siirtymän investointihankkeita, jotka avaavat suomalaisyrityksille kasvumahdollisuuksia laajasti eri toimialoilla niin elintarviketeollisuudessa, rakentamisessa, kaupassa kuin palvelualoillakin.

2 EK. (2025). Suomen vihreän investoinnit dataikkuna. www.ek.fi/dataikkuna

5 Puhtaiden ratkaisujen markkinat

Ilmastonmuutos on eksistentiaalinen uhka, johon kaikkialla maailmassa haetaan ratkaisuja. Kestävän talouden ja puhtaan teollisuuden kärkimaana Suomelle avautuu vahvaa globaalia vientipotentiaalia mm. puhtaassa liikenteessä, uusiutuvassa energiassa, energiatehokkuudessa, älykkäissä sähköverkoissa, teollisuuden päästöjen vähentämisessä sekä kiertotaloudessa.

Kiina tuottaa globaaleista hiilidioksidipäästöistä noin 30 prosenttia[3], joten sen toimilla on merkittävä vaikutus ilmastonmuutoksen torjumiseen. Se on maailman suurin investoija vähähiilisessä energiasiirtymässä lähes 820 miljardin dollarin investoinneilla vuonna 2024[4].

Kiinan panostukset puhtaaseen energiaan, sähköautoihin sekä akkuteknologiaan osoittavat, että valtapoliittinen kilpailu voi myös edistää teknologista kehitystä ja innovaatioita. Uusia kysyntätarpeita ja markkinamahdollisuuksia avautuu, vaikka EU ja Yhdysvallat pyrkivätkin vähentämään Kiina-riippuvuuksia.

6 Kasvava Kaakkois-Aasia

Kiinan talouskasvun hidastuminen ja Kiinaan liittyvien riskien hallinta ovat johtaneet tuotannon hajauttamiseen muualle Aasiaan. Myös Kiina on siirtänyt ulkomaankaupan painopistettään ASEAN-maihin sen vähentäessä kaupankäyntiään Yhdysvaltojen kanssa suurvaltakamppailun myötä[5].

Tämä muutos Aasian markkinoiden dynamiikassa avaa suomalaisyrityksille merkittäviä uusia mahdollisuuksia, erityisesti Kaakkois-Aasian monipuolisilla kasvumarkkinoilla.

Alueen taloudellinen integraatio, yksityisen kulutuksen kasvu ja vahvat infrainvestoinnit luovat kysyntää myös suomalaiselle osaamiselle ja innovaatioille.

7 Uudet vapaakauppasopimukset

Globalisaatio on ollut pitkään vastatuulessa ja Trumpin paluu valtaan kiihdyttänee protektionismia entisestään. Tämä voi kuitenkin toimia EU:lle ja sen jäsenmaille kannusteena kirittää uusien vapaakauppasopimusten syntymistä ja markkinoiden avautumista muualla maailmassa.

Valtavia mahdollisuuksia sisältyy kasvavien talousalueiden suunnalla. EU onkin saanut merkittäviä läpimurtoja kauppaneuvotteluissa Mercosur-maiden sekä myös Chilen ja Meksikon kanssa.

Tuloksia haetaan myös Filippiinien, Intian, Indonesian, Malesian ja Thaimaan kanssa. Toteutuessaan kauppasopimukset tuovat yrityksille merkittäviä helpotuksia tullien poistamisen ja investointien helpottamisen muodossa.

8 Mahdollisuudet EU-sisämarkkinoilla

Yhdysvalloissa yritysmyönteinen sääntely ja dynaamiset markkinat ovat parantaneet yritysten kilpailukykyä, kannustaneet innovaatioihin sekä vauhdittaneet kasvua. Trumpin hallinto aikoo kiihdyttää sääntelyn purkua entisestään. Tämä kasvattaa EU:n painetta sääntelyn järkeistämiseen ja kilpailullisen takamatkan kuromiseen.

Uusi komissio onkin sitoutunut keventämään yritysten sääntelytaakkaa 25 prosentilla ja pk-yrityksien kohdalla 35 prosentilla. Finanssisääntelyn mahdollinen keventäminen parantaisi rahoituksen saatavuutta, etenkin kasvuyrityskentässä.

IMF arvioi, että EU:n itselleen asettamat sisäiset kaupanesteet vastaavat 45 prosentin tulleja valmistuksessa ja 110 prosentin tulleja palveluissa[6]. Suomen viennistä yli puolet suuntautuu EU:n sisämarkkinoille. Sisämarkkinoiden kaupanesteiden madaltaminen avaisi erityisesti pk-yritysten kansainvälistymisen pullonkauloja ja vauhdittaisi kasvua.

---

3 Our World in Data. (2024). CO_2 emissions. https://ourworldindata.org/co2-emissions

4 BloombergNEF. (2025). Energy Transition Investment Trends. https://about.bnef.com/energy-transition-investment/

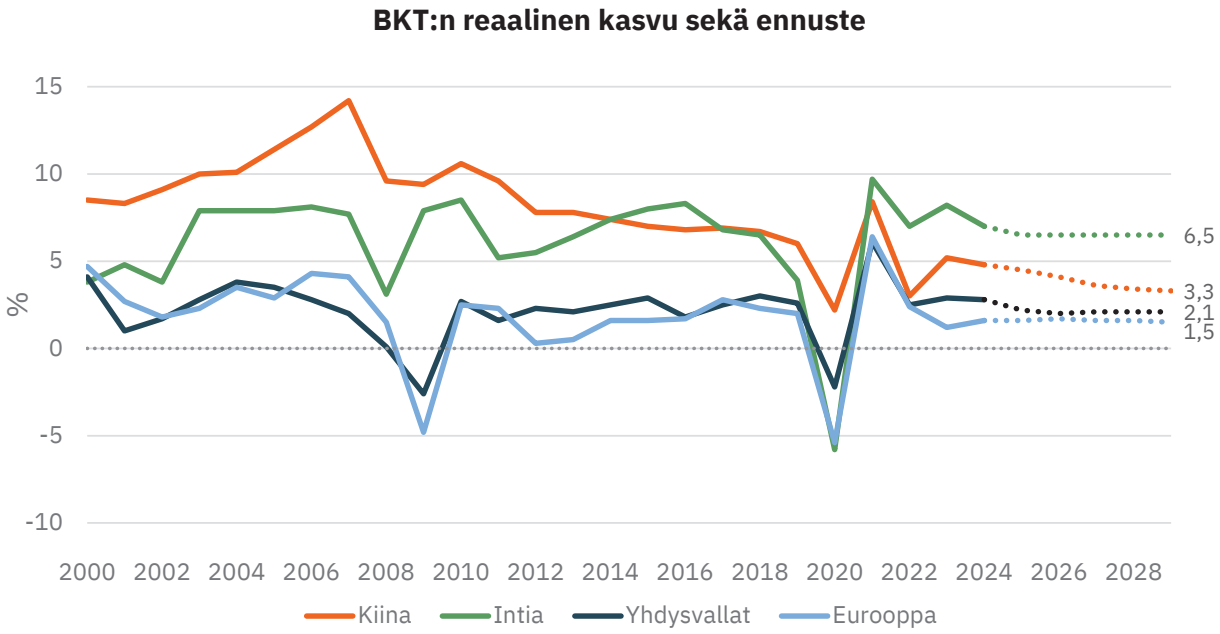
5 BOFIT. (2024). Kiina-tietoisku. bofit-kiina-tietoisku-2024.pdf

6 IMF. (2024). Regional Economic Outlook. https://www.imf.org/en/Publications/REO/EU/Issues/2024/10/24/regional-economic-outlook-Europe-october-2024

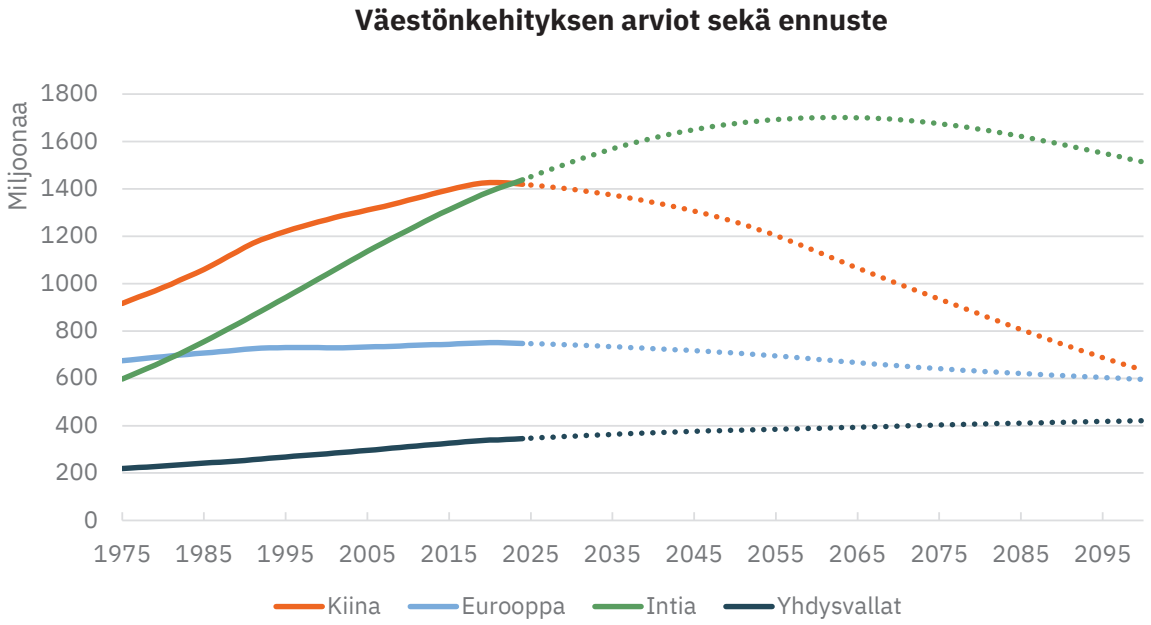
Infografiikka

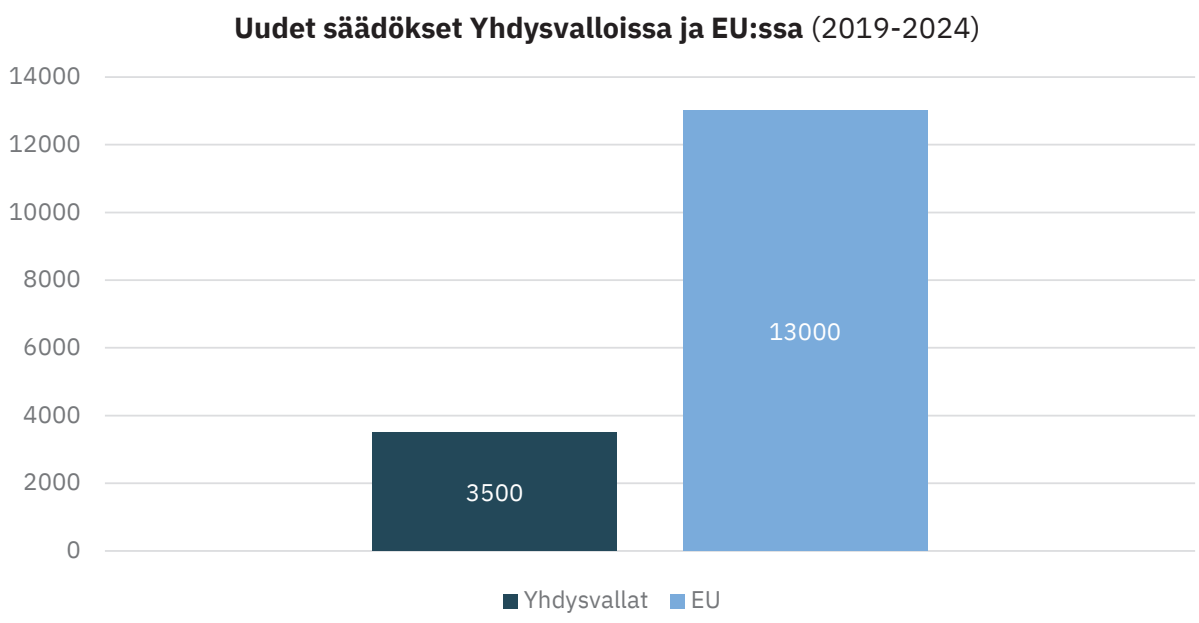
Kuvio 2 — **Euroopan talouskasvu laahaa kilpailijoitaan perässä. Parempi kilpailukyky sekä vahvempi talouskasvu ovat EU:n prioriteettilistan kärkeä. Lähde: EK & IMF**

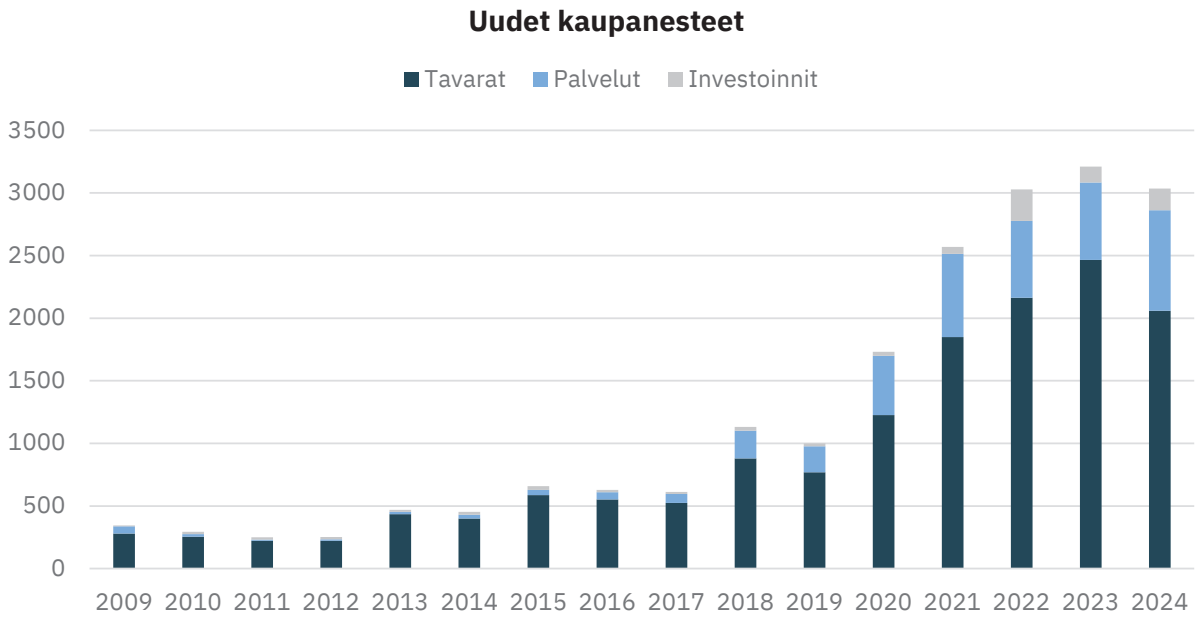
Kuvio 3 — **Kiinan ja Euroopan väestö supistuu, kun taas Intia ja Yhdysvallat jatkavat kasvu-uralla. Lähde: EK & IMF**

Kuvio 4 — **EU:n sääntelytulva on ollut huomattavasti Yhdysvaltoja voimakkaampaa.**
Lähde: EK & Draghi, M. (2024). The future of European competitiveness.

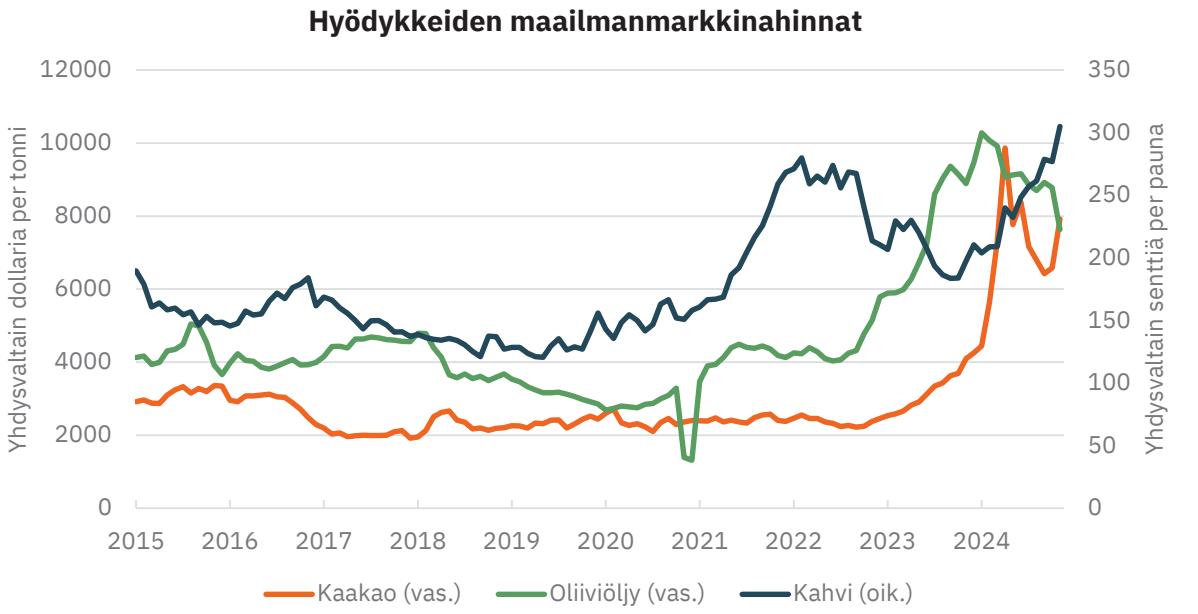
Kuvio 5 — **Uudet kaupanesteet ovat nousseet merkittävästi viime vuosina.**
Lähde: EK & Global Trade Alert

Kuvio 6 — Lähi-idän kriisi ja kasvaneet jännitteet Punaisellamerellä ovat nostaneet konttirahtien hintoja.
Lähde: EK & Macrobond (Dewryn maailman kontti-indeksi)

Kuvio 7 — Ilmastonmuutos ja sään ääri-ilmiöt ovat viime vuosina heikentäneet satoja sekä nostaneet eri hyödykkeiden hintoja.
Lähde: EK & FED

Elinkeinoelämän keskusliitto

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki • Puh. 09 420 20
ek@ek.fi • www.ek.fi
X: @Elinkeinoelama

www.ek.fi/geotalous

Lisätiedot:

Timo Vuori
Johtaja
Kansainvälinen kauppa ja kauppapolitiikka
050 553 5319, timo.vuori@ek.fi

Alex Tuominen
Avustava asiantuntija
Kansainvälinen kauppa ja kauppapolitiikka
050 414 6867, alex.tuominen@ek.fi

Helmikuu 2025